

SAVEZ
HRVATSKIH
ATLETSKIH
SUDACA

Upute za videosnimanje i arbitra za videonadzor

(Izdanje 2022)

Zagreb, 2022.

Naslov: Upute za videosnimanje i arbitra za videonadzor

Naslov izvornika: IAAF Video Recording and Video Referee Guidelines, 9. February 2021

Izvornik dostupan na: worldathletics.org/library pod Technical Information/Manuals&Guidelines ili na
<https://site.uat.aws.worldathletics.org/about-iaaf/documents/technical-information>

Nakladnik: SAVEZ HRVATSKIH ATLETSKIH SUDACA

URL: <https://shas.hr/dokumenti/pravila-i-upute>

Urednica: prof. dr. sc. Vesna Babić

Prevela: Željka Jaklinović-Fressl, prof., dipl. bibl.

Prijevod prihvaćen i odobren za objavljivanje na sjednici Izvršnog odbora SHAS-a u Zagrebu
5.9.2022.

Zagreb, 2022.

Dostupno na URL: <https://shas.hr/dokumenti/pravila-i-upute>

ISBN: **978-953-8373-15-2**

Napomena: U hrvatskome jeziku, koji na svim jezičnim razinama jasno razlikuje gramatički rod, tekstovi se tradicionalno pišu u muškom gramatičkom rodu kada se misli na oba prirodna roda – i na žene i na muškarce. Sve napisano za suce i atletičare odnosi se i na sutkinje i atletičarke, ako izrijekom nije drugačije naznačeno.

UPUTE ZA VIDEOSNIMANJE I ARBITRA ZA VIDEONADZOR

1. Uvod

Pravilo 12. Tehničkog pravilnika nalaže da se, za potrebe tehničkih delegata, stvaraju službeni videozapisi snimanjem svih disciplina na svim natjecanjima pod 1.1., 1.2. i 1.3. te, kada je god to moguće, i na drugim natjecanjima.

Sukladno pravilu CR18.1. (eng. CR = competition rules) trebaju se imenovati arbitri za videonadzor (eng. *video referee*; VR).

Napomena: Sve što se odnosi na muški rod odnosi se istodobno i na ženski rod te sve što se odnosi na jedninu odnosi se i na množinu.

2. Ciljevi

Videosnimke bi trebale sudcu za videonadzor, kada je imenovan, omogućiti obavljanje njegovih zadaća, a i u svim ostalim situacijama pokazati ispravnost natjecateljskih postignuća, kao i bilo koji prekršaj pravila.

Primarna je funkcija arbitara (eng. *referees*) ili članova Vijeća za žalbe (eng. *Jury of Appeal*) da odlučuju o prigovorima i žalbama prema pravilu 8. Tehničkog pravilnika te da se bave i drugim problemima koji se mogu pojaviti tijekom natjecanja a proslijeđeni su njima na rješavanje.

Pravilo 8.3. Tehničkog pravilnika, u prilog dužnosti arbitra za videonadzor, navodi: „Kako bi donio poštenu, nepristranu odluku, arbitar treba razmotriti svaki dostupan dokaz koji smatra nužnim, uključujući film ili sliku iz službenog videorekordera...“. Videosnimka treba poslužiti kao dokaz arbitru ili Vijeću za žalbe prilikom rješavanja prigovora i priziva, a fokus svake videosnimke treba biti na događajima i mjestima za koje postoje veliki izgledi da bi mogli biti razlogom za podnošenje prigovora ili žalbe (Vidi Pravila za izricanje opomene i za diskvalifikaciju u posebnom dokumentu).

Uvođenjem arbitra za videonadzor željelo se izbjeći da drugi arbitri (većinom arbitri za discipline trčanja) napuštaju borilište. Također, željelo se iskoristiti prednosti tehnologije koja osigurava sredstva za bolje procjenjivanje (usporena snimka, usklađeno ponavljanje snimaka iz različitih kamera itd.). Uz to što arbitar za videonadzor može donositi vlastite odluke, on mora pružati podršku drugim arbitrima u donošenju njihovih odluka, kao što je opisano u nastavku dokumenta.

U prilog Vijeću za žalbe pravilo 8.8. navodi da „ako je Vijeće za žalbe u nedoumici, drugi se dostupni dokazi mogu uzeti u razmatranje. Ako takav dokaz, uključujući bilo koji dostupni videodokaz, nije uvjerljiv, odluka arbitra ili glavnog suca za natjecateljsko hodanje ostaje na snazi.“

Ostavlja se na volju službenim osobama da atletičarima i pratećim službenim osobama omoguće pristup tim videodokazima, kada i gdje procijene da je prikladno.

3. Prostorija za videopregled

Prostorija za videopregled (eng. *video review room; VRR*) treba se, po mogućnosti, nalaziti blizu prostorije Vijeća za žalbe i Tehničkog informacijskog centra (TIC) te bi joj se trebalo, u idealnim prilikama, lako pristupiti s borilišta. Prostorija treba biti opremljena videosnimačima (videorekorderima) s tvrdim diskom, zaslonima (monitorima) i videočitačima (eng. *video player*) kojih broj ovisi o broju dostupnih ulaznih videokanala (videotrasa) tijekom natjecanja. U prostoriji također treba biti i zaseban zaslon i videočitač za ponovni prikaz (eng. *replay*) videozapisa tijekom natjecanja (podjednako onih iz tehničkih videokamera kao i zabilježenih snimaka lokalne TV kuće koja prenosi natjecanje). Pri instaliranju videočitača valja voditi računa o sustavima koji se rabe za snimanje i njihov se rad mora provjeriti.

Ako prostorija Vijeća za žalbe nije u blizini sobe za videopregled, i ona mora biti opremljena zaslonom i videočitačem za ponovni prikaz slika (po mogućnosti s vrlo kvalitetnim usporenim ponovnim prikazom).

Mora biti osigurana tehnička podrška neometanom radu sve videoopreme.

4. Sustav za videosnimanje

Sustav može instalirati i njime upravljati ili lokalni organizacijski odbor (eng. kratica *LOC*) ili profesionalni pružatelj usluge videosnimanja.

4.1 Izvori videozapisa

4.1.1. Svaki televizijski prijenos natjecanja koji obavlja lokalna TV kuća

Raspon pokrivenosti natjecanja u prijenosu varira ovisno o veličini i vrsti natjecanja. Treba organizirati sastanak između predstavnika lokalne TV kuće i IAAF-a kako bi se utvrdili položaji TV kamera i proces snimanja, pristupanja i pregledavanja prijenosa lokalne TV kuće. Idealno bi bilo da se kanali TV prijenosa spoje kabelima s opremom u sobi za pregledavanje videozapisa.

Na velikim atletskim natjecanjima, lokalna TV kuća svojim brojnim kamerama kojima pokriva natjecanje nudi vrlo širok raspon kutova snimanja, tj. dobar pregled borilišta.

4.1.2. Svaki dodatni videoizvor koji priskrbi lokalni organizacijski odbor ili pružatelj usluga videosnimanja

Kao dodatak onomu što omogućuje prijenos lokalne TV kuće, i lokalni organizacijski odbor treba postaviti dovoljan broj video kamera (barem 4-5).

Videosignal bi idealno trebalo provoditi kabelom do sobe za pregled. Radne specifikacije toga kabela moraju se provjeriti (i uskladiti) s pružateljem usluga videosnimanja. Ako se signal ne provodi kabelom, nego se snima unutar kamere, mora se osmisлити učinkovit, ekspeditivan sustav za prijenos snimke u sobu za pregled.

Prije natjecanja (npr. tijekom probe), arbitar za videonadzor treba provjeriti koliko je i kako borilište pokriveno prijenosima lokalne TV kuće i drugim kamerama.

4.2. Vrste tehničkih videokamera

Kamere mogu biti fiksne ili, posebno ako nema dovoljno kamera, pomične, tj. mogu slijediti odvijanje discipline (mogu „švenkati“, tj. kamera se može okretati oko svoje osi¹; eng. *sweeping*) te trebaju imati objektiv promjenjive žarišne duljine (funkcija zuma; eng. *zoom*). Njima se može upravljati ručno (volonteri koji dobro poznaju atletiku) ili daljinski. Snimka treba uključivati datum i vrijeme. Vijek baterije treba omogućiti dovoljno vremena za snimanje, a pričuvne baterije trebaju biti pripravljene za trenutačnu zamjenu.

Također treba priskrbiti nekoliko tronožnih stalaka za upotrebu na televizijskim platformama ili na drugim pogodnim lokacijama na tribinama. Kamere je moguće učvrstiti i na druge načine (npr. stezaljkama za ogradu).

4.3. Lokacije i kadrovi tehničkih videokamera

Tehničke se kamere postavljaju na sigurna područja oko stadiona s kojih se pruža neometan vidik na borilište. Kamere mogu biti smještene na platforme lokalne TV kuće koja prenosi natjecanje, no s drugačijim fokusom na aspekte discipline koje ne pokriva TV prijenos. Lokacije za kamere moraju biti takve da osiguravaju praćenje ranije opisanih problematičnih događanja tijekom odvijanja natjecanja. Bilo bi dobro da su tehničke video kamere na dovoljno povišenu položaju kako bi se osiguralo kadriranje iz gornjeg rakursa (odozgo prema dolje) te pokrivanje šireg područja.

Sljedeće su moguće tipične postavke:

- pozicija A – 2. zavoj, prvi dio
- pozicija B – 2. zavoj, drugi dio
- pozicija C – 1. zavoj, prvi dio
- pozicija D – 1. zavoj, drugi dio
- dodatne pozicije potrebne su za štafetne utrke (npr. u ravnini s početkom i krajem zona primopredaje).

4.3.1. Discipline koje se trče u odvojenim stazama

Općenito, lokalna TV kuća koja prenosi natjecanje detaljno pokriva discipline koje se trče u stazama. Tehnički videoprijenos dopunjuje TV prijenos tako da se usredotočuje na startove, zavoje i posebice na crte između staza. Za disciplinu 400 m s preponama, tehnički se video također treba fokusirati na noge/stopala atletičara u trenutku kada prelaze prepone.

¹ Napomena prevoditeljice ŽJF.

4.3.2. Discipline štafetnog trčanja

U disciplinama štafetnog trčanja navedeni su najvažniji aspekti koje bi tehničke kamere trebale pokrivati.

- Štafetna se palica mora predati/preuzeti unutar zone primopredaje. Važno je napomenuti da je jedino bitan položaj palice unutar zone primopredaje.
- Ako atletičar ispusti palicu, posebna se pozornost mora posvetiti vraćanju („spašavanju“) palice.
- U utrci 4 x 100 m, atletičari moraju započeti svoje kretanje unutar zone primopredaje koja je duga 30 m.
- Kada 3. i 4. atletičara u utrci 4 x 400 m službena osoba jednom postavi u poziciju (na temelju redoslijeda timova pri oznaci na 200 m), oni taj položaj moraju zadržati čak i ako su njegovu ekipu kasnije drugi prestigli.
- Treći i četvrti atletičar također moraju započeti svoje kretanje unutar zone primopredaje (unutar 10 m sa svake strane startne/ciljne crte).
- U svim dvoranskim štafetnim utrkama, atletičari moraju započeti svoje kretanje unutar zone primopredaje.

4.3.3. Discipline koje ne završavaju u odvojenim stazama (eng. non-lane events)

Navedeni su najvažniji aspekti koje treba pratiti.

- U disciplini 800 m, atletičari ne smiju napustiti dodijeljene im staze prije no što dođu do prijelazne crte ili „crte ulaska“, tj. područja nakon izlaska iz prvog zavoja označenoga na stazi² (eng. *breakline*) (malim čunjevima, prizmama i drugim prikladnim oznakama smještenima odmah prije križanja crta staza i prijelazne crte/„crte ulaska“, tj. crte nakon koje atletičari napuštaju na startu dodijeljene im staze slijevajući se u unutarnje staze).
- Svako guranje/komešanje, pogotovo u grupi iza vodećeg atletičara, a koje može prouzročiti pad atletičara ili ometa njegovo trčanje tijekom utrke. (U televizijskom prijenosu pozornost je uglavnom više usmjerena na vodećeg atletičara/vodeće atletičare nego na grupu koja slijedi).

4.3.4. Tehničke discipline

Dodatne kamere usmjerene na odraznu dasku, krugove za bacanja i luk za bacanje (pogled iz razizemlja) vrlo su korisne prilikom utvrđivanja kršenja pravila 185.1. i 187.13./14./17. Dodatne nepomične kamere mogu biti korisne za sljedeća područja:

² U Pravilniku natjecanja IAAF-a 2018. – 2019., HAS, Zagreb, 2019., termin „breakline“ preveden je kao „crta ulaska“ (upravo tako: unutar navodnih znakova), dok se na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu rabi termin: crta prijelaza ili prijelazna crta. Na članovima je SHAS-a da se dogovore oko naziva kao sastavnice stručnog atletskog nazivlja, koji bi se svakako trebao pisati bez navodnih znakova (sugeriraju žargon). Napomena prevoditeljice ŽJF.

sletišta (za bacanja), doskočišta (za vodoravne skokove), letvice i odrazišta prilikom skoka u vis. Na velikim natjecanjima, lokalna TV kuća može priskrbiti te kamere.

4.4. Obilježavanje i katalogiziranje tehničkog videozapisa

4.4.1. Discipline trčanja

Za svaku snimku discipline trčanja moraju se unijeti sljedeće bilješke:

- disciplina, spol, krug, skupina
- broj skupine, vrijeme starta, vrijeme završetka, komentar.

Napomena: Sva vremena moraju biti u minutama i sekundama. Položaji kamera bit će navedeni ili kao položaji tehničke videokamere ili položaji kamera lokalne TV kuće.

4.4.2. Tehničke discipline

Za svaku snimku tehničkih disciplina moraju se unijeti sljedeće bilješke:

- disciplina, spol, krug, vrijeme početka, vrijeme završetka, komentar.

Bilješke o videozapisima za discipline trčanja i tehničke discipline slažu se po redu disciplina (satnica) u dva zasebna kataloga/fascikla kao kompletan zapis natjecanja.

Alternativno, programska podrška (softver) sustava za videosnimanje može obilježiti i katalogizirati videozapise.

5. Rad arbitra za videonadzor

Arbitar za video nadzor treba raditi iz prostorije za video pregled služeći se brzim i pouzdanim sredstvima komunikacije (npr. određeni radio kanal) s drugim arbitrima čije se discipline prate sustavom za videosnimanje (ili određenim tehničkim videokamerama ili preuzimanjem prijenosa lokalne TV kuće).

Ako arbitar za videonadzor uoči prekršaj pravila, mora kontaktirati arbitra zaduženoga za tu disciplinu kako bi prijavio što je vidio i ustanovio je li prekršaj uočen i na mjestu događaja.

Arbitar za videonadzor mora također biti spreman reagirati na zahtjeve arbitara za određene discipline ili na zahtjeve atletičara/timova koji su povezani s prigovorima ili potrebom da se provjeri određena problematična situacija, što će on i učiniti – istražiti će, pregledati te problematične situacije. Bilo bi korisno da arbitar za videonadzor ima pomoćnika (ili više asistenata) kako bi mu pomagao postoje li problemi u različitim disciplinama koje se odvijaju istodobno.

5.1. Discipline trčanja

Očekuje se od arbitra za videonadzor da bude proaktivan time što će pokušati predvidjeti gdje i kada bi se izgledni prekršaji pravila mogli dogoditi (npr. startovi, granične crte između staza ili prekršaji gaženja unutarnjeg ruba staze, prelaženje u unutarnje staze prije prijelazne crte/„crte ulaska“, nepravilnosti i prekršaji u utrkama s preponama, guranje i ometanje, preuzimanja štafetnih palica).

5.2. Tehničke discipline

Ako je na stadionu dovoljno kamera, sličan princip rada treba se primijeniti i za tehničke discipline koje pokrivaju sustavi za video snimanja, no djelovanje arbitra za videonadzor bit će više reaktivno – reagirat će kad arbitar za disciplinu zatraži daljnje ispitivanje ili pregled specifičnog incidenta.

5.3. Donošenje odluke

U određenim je situacijama arbitar za videonadzor ovlašten donositi odluke o diskvalifikaciji atletičara ili o poništenju odluke donesene na borilištu nakon pregledavanja videozapisa. U nastavku su opisane okolnosti u kojima odluku donosi ili arbitar za videonadzor ili arbitar za disciplinu. Ako je uložena prigovor, arbitar mjerodavan za donošenje odluke jest onaj koji rješava prigovor.

5.3.1. Odluke koje donosi arbitar za videonadzor

- (a) Kada je arbitar za videonadzor uočio incident, a arbitar za disciplinu nije.
- (b) Kad atletičar/tim uložiti prigovor, a arbitar za disciplinu nije uočio incident ili nema ili ne može dobiti izvješće od imenovanog suca (eng. *judge*) ili suca uz stazu (eng. *umpire*).
- (c) Kada i arbitar za videonadzor i arbitar na travnjaku uoče incident, no mišljenje arbitra za videonadzor (zahvaljujući pregledu videozapisa o incidentu) drugačije je od mišljenje arbitra za disciplinu, kao i ako arbitar za disciplinu nema jasan uvid u to što se dogodilo.

5.3.2. Odluke koje donosi arbitar za disciplinu

- (a) Kad arbitar za disciplinu zatraži potvrdu o incidentu od arbitra za videonadzor (i kada su oba arbitra uočila incident), a arbitar za videonadzor podrži potencijalnu odluku arbitra za disciplinu.
- (b) Kad atletičar/tim uložiti prigovor na odluku arbitra za disciplinu a arbitar za videonadzor podrži arbitrovu odluku nakon što je, na zahtjev arbitra za disciplinu, pregledao videozapis problematične situacije.

(c) U slučaju startova, videozapisi trebaju biti dostupni starterskom timu kako bi se starteru i arbitru za start omogućilo da ih upotrijebe zajedno s drugim podacima (vrijeme reakcije, valne slike) za donošenje odluke. Ako su pak ti zapisi dostupni samo arbitru za videonadzor, on će starteru/arbitru za start dati nužne informacije o kretanjima/pokretima atletičara tijekom startnog procesa tako da starter/arbitar za start može donijeti poštenu odluku.

